

Csörgey Titusz

Csörgey Titusz Nezsideren született 1875. augusztus 12-én. Középiskolai tanulmányait Pozsonyban kezdte, majd a soproni bencéseknel folytatta és ott is fejezte be. Soproni iskolai évei nagy befolyással voltak életútjára, különösképpen osztályfőnöke az ornitológus Fászl István. Az ő tanítványa volt korábban Chernel István, a magyar madártan egyik úttörője. Fászl hatására Csörgey érdeklődése a madártan irányába fordult, diákévei alatt szabadideje nagy részét a Fertőn töltötte. Osztályfőnöke megbízásából madarakat gyűjtött és preparált a gimnázium szertára számára. Módszere volt, hogy a frissen lőtt madárról még a helyszínen vázlatrajzot készített, így tudta aztán élethűen elkészíteni preparátumait. 1894-ben érettségizett a bencés gimnáziumban.

Érettségi után a budapesti Pázmány Péter Egyetem bölcsészeti karára iratkozott be, ahol id. Entznel tanulta a zoológiát. Egyetemi tanulmányait a második év végén abbahagyta, 1895 novemberében Fászl István ajánlására a Magyar Ornitológiai Központban Herman Ottó intézetében gyakornoki állást kapott, itt nem csak szakmai, hanem művészi egyénisége is fejlődött. A madártannal való foglalkozás közben Dresser és Thornburn madárillusztrációi ragadták meg figyelmét, és ezek hatására ébredt fel benne a művészi alkotás vágya. Első ismert alkotása egy 1896-ban festett fertői nádtanulmány. Csörgey képein a madár él, érez, a néző a toll melegét, a természet közelségét is kapja velük. Képeinek varázsa emelte Herman Ottó: A madarak hasznáról és káráról c. kis-madaras könyv hatását olyan magas fokra, hogy a mai napig nincs párja a magyar népszerűsítő tudományos könyvsikerek között. Herman könyve Csörgey nevét országosan ismertté tette. Csörgey a madarakat úgy ábrázolta, ahogy a Fertőn is látta, ábrái tanító célzatúak. 1901-ben katonai szolgálatra hívták be Sopronba, betegen szerelt le. 1903-tól a Magyar Ornitológiai Központ tudományos folyóiratának, az Aquilának címlapját Csörgey-akvarell díszíti. A fenyves háttérrel ábrázolt, sziklán ülő kőszáli sas azóta szimbóluma

a folyóiratnak. 1911-ben az Ornitológiai Központ, a madárvédelem népszerűsítése érdekében Csörgey színes madárképeit levelezőlap formájában kezdte terjeszteni. Az 1912. év művészi pályájának végét is jelentette. Ifjúkori vadászatai során gyakran áthült, egy szilveszteri vadászat alkalmával a Fertő jege is beszakadt alatta. Ujjait reumás betegség támadta meg és többé nem tudott ceruzát, ecsetet a kezébe venni. Utolsó rajzát 1912-ben készítette. 1922-ben, Chernel halála után igazgatónak nevezték ki, hazai és külföldi tudományos egyesületek tiszteletbeli tagja lett, majd 1934-ben a legmagasabb kitüntetésben részesült, a debreceni egyetem díszdoktorává avatták. 1935-ben, mint kísérletügyi főigazgató ment nyugdíjba. A Balaton mellé, Ábrahámhegyre költözött, kis házának ablakából a Fertő nádrengetegéhez hasonló képet látott. Horgászott, néha még írt is. Feleségével együtt kerültek be a tapolcai kórházba és egy héten belül mindketten, csendben elhunytak. Csörgey Títusz 1961. december 16-án hunyt el. Az ottani temetőben helyezték örök nyugalomra.

Ábrahámhegyi házában halála után a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság emlékmúzeumot rendezett be. A keszthelyi Balatoni Múzeum 1967 őszén a Nemzetközi Madárvédelmi Bizottság hazánkban ülésező kongresszusa tiszteletére emlékkiállításban mutatta be Csörgey Títusz szakmai és művészi munkájának anyagát.

Irodalom:

Sági Károly Jenő: Emlékezés Dr. Csörgey Títuszra. In: Soproni Szemle. 23. évf. 3. sz. (1969). p. 272-277.

Kárpáti B. László: A magyar Fertő madárvilága és ornitológiai kutatásának soproni vonatkozásai. In: Soproni Szemle. 33. évf. 4. sz. (1979). p. 340-351.

Bankovics Attila: Csörgey Títusz. Természetbúvár 48. évf. 6. sz. (1993). p. 13–14.

Szelle Ernő: Csörgey Títusz (1875-1961). Madártávlat 8. évf. 1. sz. (2001). p. 8.

Internet:

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület weboldala: Bronzszoborral emlékezne Csörgey Títusz ornitológusra az MME és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Hozzáférés módja: http://www.mme.hu/bronzszoborral_emlekezne_csorgey_titusz_orinitologusra_az_mme_es_a_balaton-felvideki_nemzeti_park Letöltés ideje: 2016. 11. 25.

Tudósnaptár weboldala CSÖRGEY TITUSZ (Nezsider, 1875. aug. 12. - Tapolca, 1961. dec. 16.) Hozzáférés módja: <http://tudosnaptar.kfki.hu/c/s/csorgey/csorgeypant.html> Letöltés ideje: 2016. 11. 25.